

Актуальність стандартизації процесу проведення військових (дослідних) випробувань вправ з фізичної підготовки

Сергій Палевич
Олександр Піддубний
Олександр Ткачук

Харківський національний університет Повітряних Сил
ім. І. Кожедуба, Харків, Україна

Мета: обґрунтувати актуальність стандартизації процесу проведення військових (дослідних) випробувань, визначення кількісних характеристик критеріїв оцінки якості стандартів фізичної підготовки військовослужбовців Збройних Сил України.

Матеріал і методи: проведено аналіз актуальності питання стандартизації процесу розробки, організації та проведення військових (дослідних) випробувань, визначення кількісних характеристик критеріїв оцінки якості стандартів фізичної підготовки військовослужбовців, застосованих у розвинених країнах та в Україні.

Результати: розглянуто значення стандартизації документів, що стосуються керівництва та організації фізичної підготовки у ЗС України, досягнення критеріїв відповідності стандартам ФП збройних сил країн – членів НАТО. Запропоновано зміст стандарту.

Висновки: актуальність створення стандарту при проведенні військових випробувань контрольних вправ фізичної підготовки для військовослужбовців та підрозділів Збройних Сил України доведена потребою у досягненні критеріїв відповідності стандартам ФП збройних сил країн – членів НАТО. Відсутність нормативної бази ускладнює організацію та виконання науково-дослідної роботи, оперативних завдань з розробки нових стандартів фізичної підготовки для Збройних Сил України.

Ключові слова: військовий стандарт, фізична підготовка, випробування, військовослужбовці.

Вступ

В умовах ведення гібридної війни на сході країни актуалізується проблема розроблення ефективних механізмів реалізації бойового досвіду при підготовці фахівців через внесення змін практично в усі програми бойової підготовки, як індивідуальні, так і колективні, від початкового курсу молодого солдата (матроса) та Курсу стрільб до впровадження нових стандартів у підготовку військових частин й урахування нових форм та способів застосування військ [1].

Одним із невід'ємних механізмів впливу держави на якість процесу спеціальної фізичної підготовки є стандартизація порядку перевірки рівня фізичної готовності військовослужбовців, що спрямована на досягнення оптимального ступеня впорядкування в системі фізичної підготовки (ФП) ЗС України шляхом розробки і встановлення вимог, норм, правил, технологій, робіт, послуг, що застосовуються у ФП [2].

Актуальність дослідження посилюється необхідністю виконання вимог Закону України від 5.06.2014 р. № 1315-VII "Про стандартизацію" і положень Указу Президента України від 24.09.2015 р. № 555/2015 "Про нову редакцію Воєнної доктрини України" [1; 16; 17].

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно до плану наукової і науково-технічної діяльності Управління фізичної підготовки Центрального управління підготовки та повсякденної діяльності військ (сил) Збройних сил України на 2011–2015 рр. за темою НДР "Обґрунтування доцільних шляхів впровадження Бойової армійської системи в систему фізичної підготовки Повітряних Сил Збройних Сил України" (шифр "Барс-ПС") (номер дер-

жавної реєстрації 0101U001568).

Мета дослідження: обґрунтування актуальності стандартизації процесу розробки, організації та проведення військових (дослідних) випробувань, визначення кількісних характеристик критеріїв оцінки якості стандартів фізичної підготовки військовослужбовців Збройних Сил України.

Матеріал і методи дослідження

Проведено аналіз актуальності питання стандартизації процесу розробки, організації та проведення військових (дослідних) випробувань, визначення кількісних характеристик критеріїв оцінки якості стандартів фізичної підготовки військовослужбовців, застосованих у розвинених країнах та в Україні.

Результати дослідження та їх обговорення

Першочергове значення для державного управління якістю має стандартизація документів щодо керівництва та організації фізичної підготовки (ФП) у ЗС України. Стандартизація – діяльність, що полягає в установленні положень для загального та неодноразового використання стосовно наявних чи потенційних завдань і спрямована на досягнення оптимального ступеня впорядкованості в певній сфері [3]. Мета стандартизації ФП – забезпечення відповідності об'єктів стандартизації своєму призначенню; керування різноманітністю, застосовність, сумісність, взаємозамінність об'єктів стандартизації; забезпечення раціонального виробництва шляхом застосування визначених правил, настанов і процедур; забезпечення охорони життя та здоров'я; забезпечення прав та інтересів спо-

живачів; забезпечення безпечності праці; збереження навколишнього природного середовища і економія всіх видів ресурсів; усунення технічних бар'єрів у торгівлі та запобігання їх виникненню, підтримка розвитку і міжнародної конкурентоспроможності продукції [4].

Перші спроби організувати систему стандартизації в сфері фізичної підготовки у ЗС Радянського Союзу, а у наступному Україні, розпочались наприкінці 30-х – початку 40-х рр. та були зумовлені впровадженням досвіду бойових дій у громадянській та інших локальних війнах [18–27]. На цей час видалось досить велика кількість настанов, введених у дію з метою забезпечення фізичної готовності особового складу для успішного виконання бойових завдань та дій [3].

З метою реформування підготовки у ВВНЗ упродовж останніх років зроблено певні кроки щодо регулювання окремих складових системи бойової підготовки, зокрема, накази міністра оборони України "Про затвердження Тимчасової настанови з бойової підготовки у Збройних Силах України" [6], наказ НГШ-ГК ЗС України "Про затвердження Тимчасової інструкції з професійної підготовки офіцерського, сержантського (старшинського) складу тактичної ланки управління, установ, організацій Збройних Сил України" [5], "Концепція розвитку фізичної підготовки і спорту ЗС України на період до 2020 року".

У сфері спеціальної фізичної підготовки розроблено проект "Каталог стандартів фізичної підготовки для військовослужбовців та підрозділів видів, родів військ та військових спеціальностей Збройних Сил України ВКТ 03.035.001-2016(01)", проект "Настанови з фізичної підготовки", замовлено науково-дослідна робота командувачем Повітряних Сил Збройних Сил України "Обґрунтування доцільних шляхів впровадження Бойової армійської системи в систему фізичної підготовки Повітряних Сил Збройних Сил України" (шифр "Барс-ПС") (номер державної реєстрації 0101U001568), надійшло окреме доручення командувача Повітряних Сил Збройних Сил України про вивчення питань впливу виконання стандартів фізичної підготовки Повітряних Сил Збройних Сил України на рівень їх спеціальної фізичної готовності до діяльності в складних умовах сучасних бойових дій, доручення на виконання оперативного завдання з обґрунтування критеріїв (нормативних показників) та умов виконання перспективних військово-прикладних та спеціальних фізичних вправ для військовослужбовців Повітряних Сил Збройних Сил України

Досвід виконання даних завдань свідчить про негайну потребу розроблення стандартизації процесу розробки, організації та проведення військових (дослідних) випробувань, визначення кількісних характеристик критеріїв оцінки якості стандартів фізичної підготовки військовослужбовців Збройних Сил України.

Водночас каталізатором процесу стандартизації фізичної підготовки є також потреба у досягненні центром оперативних стандартів і методики підготовки ЗС України (група стандартів фізичної підготовки) критеріїв відповідності стандартам ФП збройних сил країн – членів НАТО [7]. Відсутність нормативної бази, що стосується вимог до розробки стандартів фізичної підготовки, ускладнює організацію та виконання НДР з розробки нових стандартів фізичної підготовки для Збройних Сил України і може привести до невідповідності кількісних характеристик критеріїв оцінки якості стандартів, що розробляються, вимогам до фізичної готовності військовослужбовців.

У ЗС держав НАТО стандартизація процесу організації фізичної підготовки викладено у польових статутах та програмах [8].

У розумінні держав НАТО, стандартизація – це процес розробки концепцій, доктрин, процедур, спрямованих на досягнення та підтримку найбільш ефективних рівнів сумісності, взаємодії, взаємозамінності та уніфікованості в сферах технологій, управління і матеріально-технічного забезпечення [3; 9; 10]. Існує 4 рівні стандартизації, що можуть бути прийнятними при різних обставинах, а саме: сумісність (compatibility) – "моя система (або процедура) не суперечить вашій"; взаємодія (interoperability) – "моя система (або процедура) має багато спільного з вашою"; взаємозамінність (interchangeability) – "моє обладнання можна замінити на ваше без проведення додаткової модифікації"; уніфікованість (commonality) – "ми використовуємо єдину доктрину, однакові процедури або обладнання" [11].

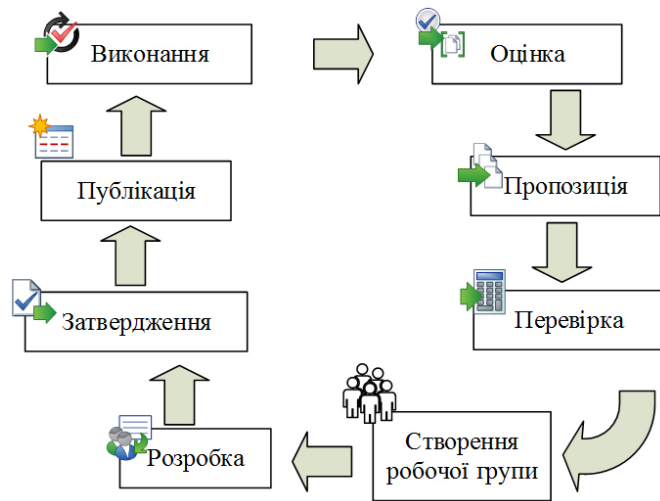
У НАТО виділяють наступні принципи стандартизації:

- добровільність участі у роботах з розробки та застосування стандартів;
- циклічність, тобто процес стандартизації повторюється, за умови підвищення ефективності технологій або використання ресурсів;
- важливість деяких рівнів стандартизації для реалізації планів;
- іншим віддається перевага, якщо вони підвищують ефективність реалізації планів або покращують управління ресурсами;
- взаємодія є мінімально бажаним рівнем стандартизації;
- єдина термінологія, що є основою стандартизації.

Таким чином, необхідно зазначити, що розробка загальної методики організації та проведення військових випробувань, визначення кількісних характеристик критеріїв оцінки якості стандартів фізичної підготовки сприятиме вирішенню проблеми можливості їх використання для визначення критеріїв оцінювання запланованих програмних результатів навчання спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців та підрозділів видів, родів військ та військових спеціальностей Збройних Сил України. Серед аргументів на користь вибору саме теми дослідження – можливість удосконалення нормативних документів та практики фізичної підготовки на їх основі. У результаті проведеного дослідження встановлено, що для вирішення наявної проблеми вже накопичено достатню кількість даних, а саме підручників та посібників [12–15].

Процес розробки стандартів концептуально досить простий (рис. 1). Це циклічний процес, що має шість кроків: пропозиція, перевірка, розробка, затвердження, опублікування та виконання. Начальник Центру оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України, Начальник Управління фізичної культури і спорту Міністерства оборони України вносять пропозицію про впровадження стандарту або настанови. Пропозиція перевіряється, і потім створюється робоча група або група експертів. Ця група розробляє проект документа щодо порядку перевірки фізичних вправ, який переглядається стільки разів, скільки необхідно. У наступному проект розглядається з метою включення до Програми Міністерства Оборони України з військової стандартизації. У разі включення зазначеного Стандарту до Програми Міністерства Оборони України з військової стандартизації планується подати його на затвердження до Управління стандартиза-

ції, кодифікації та каталогізації. Коли проект приймається, він погоджується. Коли достатня кількість установ погодила документ, він оприлюднюється (вступає в силу як військовий стандарт). Коли під час використання виникає необхідність у внесенні змін або доповненні, цикл повторюється.

Рис. 1. Процес розробки стандарту проведення військових випробувань

Структурно військовий стандарт (ВСТ) щодо стандартизації процесу розробки, організації та проведення військових випробувань представляє собою текстовий документ, який містить наступні розділи: загальна частина та додатки. ВСТ містить описання послідовних кроків, спрямованих на процес розробки, організації та проведення військових випробувань та алгоритми розрахунку кількісних характеристик критеріїв оцінки якості стандартів фізичної підготовки із урахуванням наявних індивідуальних та групових засобів призначення. Загальна частина містить наступну інформацію: назва ВСТ ЗС України; інформація про надання чинності; історична довідка; передмова (вказано установу-розробника та склад авторського колективу, погоджувальні установи, призначення ВСТ, реквізити закладу, в якому розроблений документ); зміст ВСТ; сфера застосування; скорочення та умовні позначення; основні принципи організації та проведення військових випробувань; алгоритм (порядок) відпрацювання стандарту; матеріально-технічна база для виконання стандарту; дата затвердження МО України. Основна частина ВСТ ЗС України являє собою додатки, що складає: спосіб визначення необхідного обсягу вибірки; типовий План проведення дослідних випробувань; наказ "Про затвердження персонального складу комісії для проведення випробувань військових стандартів з фізичної підготовки"; наказ "Про організацію випробувань та дослідження стандартів фізичної підготовки"; форма акту заключного звіту. Невід'ємною частиною ВСТ є методичні рекомендації щодо програми визначення кількісної характеристики критеріїв оцінки якості військового стандарту фізичної підготовки (табл. 1). У програмі визначено дії, відповідальний виконавець, виконавчий документ. Вказано, що підставою для проведення військових випробувань є наказ, розпорядження відповідного керівника структурного підрозділу Міністерства оборони України або Генерального штабу Збройних Сил України, на підставі яких складається План

проведення дослідних випробувань, визначається порядок, терміни, місце їх проведення (військова частина) та відповідальні особи.

Для організації та проведення випробувань у визначеній військовій частині наказом командира військової частини призначається комісія. До складу комісії включаються:

голова комісії – командир військової частини;
заступник голови комісії – начальник кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки, начальник фізичної підготовки;

члени комісії – начальник медичної служби, науково-педагогічні працівники кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки, командири підрозділів, начальник ІОЦ.

Комісія організує проведення наступних основних заходів:

- розробка наказу командира військової частини (начальника) про організацію випробувань та дослідження стандартів оцінки спеціальної фізичної підготовки;
- інструктаж військовослужбовців, які залучені до проведення випробувань, про мету і порядок їх проведення;
- медичний огляд військовослужбовців, які залучені до проведення випробувань; доведення графіку підготовки до виконання вправи, періодичності проведення випробувань та дослідження стандартів оцінки спеціальної фізичної підготовки зі складанням акту;
- підбір та підготовка необхідної навчально-матеріальної бази;
- повідомлення представників Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України про створення комісії разом із наказом про організацію випробувань, про дату проведення випробувань та дослідження стандартів оцінки спеціальної фізичної підготовки.

Дослідження стандартів оцінки спеціальної фізичної підготовки повинно проводитись в реальних умовах навчально-бойової діяльності. Створення особливих умов для військовослужбовців, що приймають участь у випробуваннях, забороняється.

Дослідження стандартів оцінки спеціальної фізичної підготовки, як правило, проводиться у порівнянні з вправами, які використовуються для перевірки найбільш важливих за проявами сторін моторики навчально-бойової діяльності військовослужбовців, професійно-важливих та спеціальних якостей, що відображаються в спеціальних завданнях фізичної підготовки.

При проведенні випробувань необхідно дотримуватися таких вимог:

- режим дня перед тестуванням повинен будуватися за однією схемою. У нього виключаються середні і великі навантаження, але можуть проводитись заняття відновного характеру. Це забезпечить рівність поточних станів військовослужбовців і вихідний рівень перед тестуванням буде однаковим;
- розминка перед тестуванням повинна бути стандартною (за тривалістю, підбором вправ, послідовністю їх виконання);
- тестування по можливості повинні проводити одні й ті ж люди, які спеціально підготовлені;
- схема виконання тесту не змінюється і залишається постійною від тестування до тестування;
- інтервали між повтореннями одного і того ж тесту повинні ліквідувати стомлення, що виникла після першої

Таблиця 1
Програма визначення кількісних характеристик критеріїв оцінки якості стандартів фізичної підготовки

Дія	Виконавець				Системний виконавчий документ/дані/записи	
	СП	ГШ	ВЧ	МП	ДП	
Прийняття і аналіз наказу, розпорядження відповідного керівника структурного підрозділу Міністерства оборони України або Генерального штабу Збройних Сил України, щодо оцінки якості стандартів фізичної підготовки	КПС	НГШ				Наказ, розпорядження відповідного керівника структурного підрозділу Міністерства оборони України або Генерального штабу Збройних Сил України
Опрацювання Плану проведення дослідних випробувань			З			План проведення дослідних випробувань
Призначення персонального складу комісії			КВЧ			Наказ командира військової частини про затвердження персонального складу комісії
Повідомлення про створення комісії разом із наказом про організацію випробувань у військовій частині			ЗГК			Доповідь представників Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України
Визначення обсягу військовослужбовців, що підлягає випробуванням			ВП			Список військовослужбовців, що підлягає випробуванням (додаток А до пункту 6.1. ВСТ)
Інструктаж військовослужбовців, які залучені до проведення випробувань, про мету і порядок їх проведення			ВП			План інструктажу. Методичний посібник (рекомендації) щодо відпрацювання стандарту фізичної підготовки
Медичний огляд військовослужбовців, які залучені до проведення випробувань				Ф		Відомість дослідження стандартів оцінки спеціальної фізичної підготовки з відміткою лікаря
Доведення графіку підготовки до виконання вправи, періодичності проведення випробувань та дослідження стандартів оцінки спеціальної фізичної підготовки зі складанням акту			ВП		П	Графік підготовки до виконання вправи, періодичності проведення випробувань спеціальної фізичної підготовки
Підбір та підготовка необхідної навчально-матеріальної бази				Ф	П	Графік розподілу навчально-матеріальної бази, пакет статистичного аналізу
Контроль за правильністю організації і проведенням випробувань			ЗГК			Висновки про дотримання вимог при проведенні випробувань згідно п. 6.3.3. ВСТ
Оцінка рівня спеціальної фізичної підготовленості військовослужбовців за вправами діючої НФП			ЧК		Ф	Настанова з фізичної підготовки у ЗС України (діюча НФП)
Оцінка рівня виконання комплексу спеціальних вправ та дій для визначення рівня спеціальної фізичної готовності військовослужбовців та підрозділів			ЧК			Проект стандарту фізичної підготовки СТП 12.035.15.10(13-17,25-37,39,45).4.01. Оціночний лист до стандарту фізичної підготовки
Оцінка результатів випробувань нових стандартів			ЧК			Методичні рекомендації щодо визначення кількісної характеристики критеріїв оцінки якості військового стандарту фізичної підготовки
Завершення випробувань			КВЧ			Висновки про доцільність прийняття дослідних стандартів або про напрямки їх подальшого доопрацювання. Підсумковий звіт

Примітка. ЧК – члени комісії; ЗГК – заступник голови комісії; КВЧ – командир військової частини; ВП – виконавчий підрозділ; З – затвердження; ДП – допоміжний/наглядовий підрозділ; МП – медичний підрозділ; Ф – фельдшер; КП – командир підрозділу; ГШ – Генеральний штаб Міністерства оборони України; СП – структурний підрозділ Міністерства оборони України; ВЧ – військова частина; НГШ – Начальник Генерального штабу Міністерства оборони України; КПС – Командування ПС ЗС України; П – погодження.

спроби (через 2–3 доби);

– військовослужбовець повинен прагнути показати в тесті максимально можливий результат. Така мотивація реальна, якщо в ході тестування створюється змагальна обстановка.

Контроль за правильністю організації і проведенням випробувань покладається на заступника голови комісії.

У процесі випробувань визначаються кількісні характеристики критеріїв оцінки якості стандартів фізичної підготовки.

Членами комісії, які приймають участь у випробуваннях, проводиться оцінка результатів випробувань нових стандартів у порівнянні з традиційними за наступними показниками:

– оцінюється кількісна характеристика об'єктивності за результатами анкетування військовослужбовців, що прийняли участь у випробуваннях. В анкетах повинні бути відображені питання щодо впливу на оцінку (результат виконання) стандарту умов тестування, складності інструкції й особливості виконання стандарту, стимулюючого матеріалу, тимчасових обмежень, поведінки діагноста та досвіду респондента в тестуванні.

– розраховується індекс складності – I_c тестових завдань;

– розраховується індекс диференціюючої здатності – I_d тестових завдань;

– розраховується середня арифметична величина розподілу балів – $\bar{X}$;

– розраховуються основні статистичні параметри міри дисперсії розподілу тестових балів – стандартного або середньоквадратичного відхилення – σ ;

– розраховується кількісна характеристика надійності (коефіцієнт кореляції – R) між результатами тестування після першого іспиту і після його повторення на тому ж самому контингенті;

– розраховується кількісна характеристика валідності (коефіцієнт валідності – V) стандарту фізичної підготовки.

Порядок завершення випробувань наступний.

Тривалість випробувань дослідних стандартів може складати від 30 діб до року, а при необхідності перевищувати рік.

В особливий період дозволяється:

– термін випробувань скоротити до 15 діб;

– під час розробки стандарту на основі зразка НАТО та затвердження на нього умов виконання і порядку оцінки, дослідні випробування не проводити.

Факторами, що обумовлюють дострокове закінчення дослідження можуть бути:

– високий рівень травматизму (більш 10% військовослужбовців, що прийняли участь в випробуваннях);

– низький рівень об'єктивності стандартів фізичної підготовки (більш 81% експертів повністю згодні стосов-

но впливу хоча б одного фактору на результат або процес виконання стандарту);

– низький рівень надійності стандартів фізичної підготовки (коефіцієнт кореляції – $R < 0,6$).

При проведенні випробувань стандартів, що пропонуються для зміни існуючих, валідність стандарту визначати за критерієм, в якості якого вибирають:

– показники виконання норм бойової підготовки (там, де вони є) або показники динаміки непрямих показників працездатності;

– факторну інформативність тестів.

За результатами випробувань комісія складає звіт, у якому зазначаються дані з усіх питань їх організації і проведення, надаються висновки про доцільність прийняття дослідних стандартів для визначення критеріїв оцінювання запланованих програмних результатів навчання спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців та підрозділів видів, родів військ та військових спеціальностей Збройних Сил України або про напрямки їх подальшого доопрацювання.

Підсумковий звіт направляється в орган військового управління, який організував випробування у термін не пізніше 10-ти діб після його затвердження головою комісії. Копії актів надаються у структурні підрозділи Міністерства оборони України, генерального штабу Збройних Сил України, які приймали участь у роботі комісії.

Висновки

Актуальність створення стандарту при проведенні військових випробувань контрольних вправ фізичної підготовки для військовослужбовців та підрозділів Збройних Сил України доведена потребою у досягненні критеріїв відповідності стандартам ФП збройних сил країн – членів НАТО [7]. Відсутність нормативної бази, що стосується вимог до розробки стандартів фізичної підготовки, ускладнює організацію та виконання НДР, оперативних завдань з розробки нових стандартів фізичної підготовки для Збройних Сил України і може привести до невідповідності кількісних характеристик критеріїв оцінки якості стандартів, що розробляються, вимогам до фізичної готовності військовослужбовців. Подальший розвиток стандартизації спеціальної фізичної підготовки на основі загальної методики розробки, організації та проведення військових (дослідних) випробувань, визначення кількісних характеристик критеріїв оцінки якості стандартів фізичної підготовки сприятиме підвищенню якості організації фізичної підготовки у ЗС України.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку полягають у розробки/адаптації настанови з фізичної підготовки щодо принципів та вимог до створення нормативних документів з бойової підготовки.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що немає конфлікту інтересів, який може сприйматися таким, що може нанести шкоду неупередженості статті.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

Список використаної літератури

1. Президент України (2016), *Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року "Про Стратегічний оборонний бюлетень України"*, Указ № 240/2016, режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/2402016-20137>
2. Щербина, І.А. (2016), "Основні напрями та новітні форми і методи удосконалення організації та методики підготовки військо-

вослужбовців на сучасному етапі розвитку Збройних сил України. Оперативні стандарти, як нормативна-методична база удосконалення фізичної підготовки особового складу Збройних сил України", *Матеріали засідання секції Воєнно-наукової ради за воєнно-теоретичною проблематикою Міністерства оборони України 24.03.2016 року*, Управління фізичної культури і спорту МОУ, НУОУ імені І. Черняхівського, Київ, С. 36-51.

3. Камінський, В.Ю., Коротков, Б.В. (2002), "Напрямки та принципи вирішення проблем стандартизації у сфері оборони", *Стандартизація, сертифікація, якість*, № 3, С. 23-27.
4. Верховна рада України (2014), *Про стандартизацію, Закон України від 5.06.2014 р. № 1315-VII*, режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>.
5. Начальник Генерального штабу – Головнокомандувач Збройних Сил України (2011), *Про затвердження Тимчасової інструкції з професійної підготовки офіцерського, сержантського (старшинського) складу тактичної ланки управління, установ, організацій Збройних Сил України, Наказ від 25.02.2011 р. № 37*.
6. Міністр оборони України (2011), *Про затвердження Тимчасової настанови з бойової підготовки у Збройних Силах України, Наказ від 16.02.2011 р. № 90*.
7. Міністр оборони України (2016), *Концепція підготовки Збройних Сил України, Наказ від 22.02.2016 № 95*.
8. Command of the Defence Council, Ministry of Defence (1975), *The Queen's Regulations for the Army*, режим доступу: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/493547/20150529-QR_Army_Amdt_31_Jul_2013.pdf
9. Headquarters Department of the Army (1989), *AR 350-15 Army Physical Fitness Program*, Washington DC, режим доступу: <http://usahec.contentdm.oclc.org/cdm/ref/collection/p16635coll11/id/1386>.
10. Yamazaki, T. & Umemotom K. (2010), "Knowledge management of healthcare by clinical pathways", *Journal of Information & Knowledge Management*, Vol. 9, Iss. 2, pp. 119-125.
11. Президент України (2001), *Про Державну програму співробітництва України з Організацією Північноатлантичного Договору (НАТО) на 2001–2004 роки, Указ від 27.01.2001 р. № 58/2001*, режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/58/2001>.
12. Хижняк, В.В. (2005), "Проблеми впровадження в Україні військової системи стандартизації НАТО", *Системи озброєння і військова техніка*, режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/soivt_2005_2_3.
13. Ашмарин, Б.А. (1978), *Теория и методика педагогических исследований в физическом воспитании*, Физкультура и спорт, Москва.
14. Годик, М.А. (1998), *Спортивная метрология*, Физкультура и спорт, Москва.
15. Зациорский, В.М. (1979), *Основы спортивной метрологии*, Физкультура и спорт, Москва.
16. Зациорский, В.М. (1982), *Спортивная метрология: Уч. для ИФК*, Физкультура и спорт, Москва.
17. Сергієнко, Л.П. (2010), *Спортивна метрологія: теорія і практичні аспекти*, КНТ, Київ.
18. Глазунов, С.І. (2003), *Експрес-контроль спеціальної фізичної підготовленості військовослужбовців механізованих підрозділів сухопутних військ: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту*, НУФВіС України, Київ, 20 с.
19. Леонтьев, В.П. (2000), *Нормативное обеспечение физической подготовки курсантов высших военно-учебных заведений Сухопутных войск Министерства обороны Украины: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. наук по физическому воспитанию и спорту: спец. 24.00.02 "Физическая культура, физическое воспитание различных групп населения"*, Київ, 22 с.
20. Народный комиссариат обороны СССР (1938), *Временный курс физической подготовки ВВС Рабоче-крестьянской Красной армии*, Воениздат, Москва.
21. Народный комиссариат обороны СССР (1939), *Наставление по физической подготовке*, Воениздат, Москва.
22. Министерство Вооружённых Сил СССР (1948), *Наставление по физической подготовке ВС Союза ССР*, Воениздат, Москва.
23. Министерство обороны СССР (1956), *Наставление по физической подготовке Советской Армии и Военно-Морских Сил*, Воениздат, Москва.
24. Министерство обороны СССР (1966), *Наставление по физической подготовке Вооруженных Сил СССР*, Воениздат, Москва.
25. Министерство обороны СССР (1979), *Наставление по физической подготовке Советской Армии и Военно-Морского Флота*, Воениздат, Москва.
26. Министерство обороны СССР (1987), *Наставление по физической подготовке в Советской Армии и Военно-Морском Флоте*, Воениздат, Москва.
27. Министерство обороны України (1997), *Настанова з фізичної підготовки у Збройних Силах України*, Київ.
28. Міністерство оборони України (2009), *Про затвердження Настанови з фізичної підготовки у Збройних Силах України, Наказ від 30.12.2009 № 685*.
29. Генеральний штаб Збройних Сил України (2014), *Тимчасова настанова з фізичної підготовки у Збройних Силах України, Наказ від 11.02.2014 № 35*.

Стаття надійшла до редакції: 08.01.2018 р.
Опубліковано: 28.02.2018 р.

Аннотация. Сергей Палевич, Александр Поддубный, Александр Ткачук. Актуальность стандартизации процессов проведения военных (исследовательских) испытаний упражнений физической подготовки. Цель: обосновать актуальность стандартизации процесса проведения военных (исследовательских) испытаний, определение количественных характеристик критериев оценки качества стандартов физической подготовки военнослужащих Вооруженных Сил Украины. **Материал и методы:** проведен анализ актуальности вопросы стандартизации процесса разработки, организации и проведения военных (исследовательских) испытаний, определение количественных характеристик критериев оценки качества стандартов физической подготовки военнослужащих, применяемых в развитых странах и в Украине. **Результаты:** рассмотрено значение стандартизация документов для руководства и организации физической подготовки в ВС Украины, достижения критериев соответствия стандартам ФП вооруженным силам стран-членов НАТО. Предложено содержание стандарта. **Выводы:** актуальность создания стандарта при проведении войсковых испытаний контрольных упражнений физической подготовки для военнослужащих и подразделений Вооруженных Сил Украины доказана необходимостью в достижении критериев соответствия стандартам ФП вооруженных сил стран-членов НАТО. Отсутствие нормативной базы затрудняет организацию и выполнение НИР, оперативных задач по разработке новых стандартов физической подготовки для Вооруженных Сил Украины.

Ключевые слова: военный стандарт, физическая подготовка, испытания, военнослужащие.

Abstract. Sergii Palevych, Alexander Poddubny & Alexander Tkachuk. Relevance of standardizing the process of conducting military (research) tests of exercises for physical training. Purpose: to substantiate the relevance of standardization of the process of conducting military (research) tests, to determine the quantitative characteristics of criteria for assessing the quality of standards for physical training of servicemen of the Armed Forces of Ukraine. **Material & Methods:** analysis of the relevance of the issues of standardization of the process of developing, organizing and conducting military (research) tests, determining the quantitative characteristics of the criteria for assessing the quality standards for the physical training of military personnel used in developed countries and in Ukraine. **Results:** discusses the importance of standardization of documents on the management and organization of physical training in the Armed Forces of Ukraine,

reaching eligibility standards PP armed forces – NATO members. Suggested content standard. **Conclusion:** urgency of creating a standard in conducting military tests of physical training exercises for servicemen and units of the Armed Forces of Ukraine has proved the need to achieve criteria for compliance with the standards PP of the armed forces – NATO members countries. The lack of a regulatory framework makes it difficult to organize and carry out research and development work, operational tasks to develop new standards of physical training for the Armed Forces of Ukraine.

Keywords: military standard, physical training, tests, military.

References

1. President of Ukraine (2016), *On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated May 20, 2016, "On the Strategic Defense Bulletin of Ukraine"*, Decree No. 240/2016, available at : <http://www.president.gov.ua/documents/2402016-20137>. (in Ukr.)
2. Shcherbyna, I.A. (2016), "The main directions and new forms and methods of improving the organization and methods of training of servicemen at the present stage of the development of the Armed Forces of Ukraine: Operational standards as a normative-methodological basis for improving the physical training of the personnel of the Armed Forces of Ukraine", *Materialy zasidannya sekcii Voienno-naukovoi rady za voienno-teoretychnoiu problematykoiu Ministerstva oborony Ukrainy 24.03.2016 roku* [Materials of the session of the Military-Scientific Section For the sake of the military-theoretical problems of the Ministry of Defense of Ukraine on March 24, 2016], the Office of Physical Culture and Sports of the Ministry of Education and Science, Cherniavkivsky National University of Physical Education, Kyiv, pp. 36-51. (in Ukr.)
3. Kaminskyi, V.Iu. & Korotkov, B.V. (2002), "Directions and principles of solving problems of standardization in the field of defense", *Standartyzatsiia, sertyfikatsiia, yakist*, No. 3, pp. 23-27. (in Ukr.)
4. Verkhovna Rada of Ukraine (2014), *On Standardization*, Law of Ukraine dated June 5, 2014 No. 1315-VII, available at : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>. (in Ukr.)
5. Chief of the General Staff – Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine (2011), *On Approval of the Provisional Instruction on Professional Training of Officers, Nangers (officers) of the Tactical Division of the Administration, Institutions, Armed Forces of Ukraine*, Order No. 37 dated February 25, 2011. (in Ukr.)
6. Minister of Defense of Ukraine (2011), *On Approval of the Provisional Guidance on Combat Training in the Armed Forces of Ukraine*, Order No. 90 of February 16, 2011. (in Ukr.)
7. Minister of Defense of Ukraine (2016), *Concept of training of the Armed Forces of Ukraine*, Order from 22.02.2016 № 95. (in Ukr.)
8. Command of the Defence Council, Ministry of Defence (1975), *The Queen's Regulations for the Army*, режим доступу: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/493547/20150529-QR_Army_Amdt_31_Jul_2013.pdf
9. Headquarters Department of the Army (1989), *AR 350-15 Army Physical Fitness Program*, Washengton DC, available at : <http://usahec.contentdm.oclc.org/cdm/ref/collection/p16635coll11/id/1386>.
10. Yamazaki, T. & Umemotom K. (2010), "Knowledge management of healthcare by clinical pathways", *Journal of Information & Knowledge Management*, Vol. 9, Iss. 2, pp. 119-125.
11. President of Ukraine (2001), *On the State Program of Cooperation of Ukraine with the North Atlantic Treaty Organization (NATO) for 2001-2004, Decree dated January 27, 2001 No. 58/2001*, available at : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/58/2001>. (in Ukr.)
12. Khyzhniak, V.V. (2005), "Problems of Implementing NATO's Military Standardization System in Ukraine", *Systemy ozbroiennia i viiskova tekhnika*, available at : http://nbuv.gov.ua/UJRN/soivt_2005_2_3. (in Ukr.)
13. Ashmarin, B.A. (1978), *Teoriya i metodika pedagogicheskikh issledovaniy v fizicheskom vospitanii* [Theory and Methods of Pedagogical Research in Physical Education], Fizkultura i sport, Moscow. (in Russ.)
14. Godik, M.A. (1998), *Sportivnaya metrologiya* [Sports Metrology], Fizkultura i sport, Moscow. (in Russ.)
15. Zatsiorskiy, V.M. (1979), *Osnovy sportivnoy metrology* [Fundamentals of Sports Metrology], Fizkultura i sport, Moscow. (in Russ.)
16. Zatsiorskiy, V.M. (1982), *Sportivnaya metrologiya: Uch. dlya IFK* [Sports Metrology], Fizkultura i sport, Moscow. (in Russ.)
17. Serhiienko, L.P. (2010), *Sportyvna metrolohiia: teoriia y praktychni aspekty* [Sport Metrology: Theory and Practical Aspects], KNT, Kyiv. (in Ukr.)
18. Hlazunov, S.I. (2003), *Ekspres-kontrol spetsialnoi fizychnoi pidhotovlenosti viiskovosluzhbovtiv mekhanizovanykh pidrozdiliv sukhoputnykh viisk: avtoreferat dysertatsii na zdobuttia naukovoho stupenia kandydata nauk z fizychnoho vykhovannia i sportu* [Express control of special physical preparedness of servicemen of mechanized units of the ground forces: PhD thesis abstract], NUPC&S Ukrainy, Kyiv, 20 p. (in Ukr.)
19. Leontev, V.P. (2000), *Normativnoe obespechenie fizicheskoy podgotovki kursantov vysshikh voenno-uchebnykh zavedeniy Sukhoputnykh voysk Ministerstva oborony Ukrainy: avtoref. dis. na soiskanie nauch. stepeni kand. nauk po fizicheskomu vospitaniyu i sportu: spets. 24.00.02 "Fizicheskaya kultura, fizicheskoe vospitanie razlichnykh grupp naseleniya"* [Normative provision of physical training of cadets of higher military educational institutions of the Ground Forces of the Ministry of Defense of Ukraine: PhD thesis abstract], Kiev, 22 p. (in Russ.)
20. People's Commissariat of Defense of the USSR (1938), *Temporary Course of Physical Training of the Air Force of the Workers' and Peasants' Red Army*, Voenizdat, Moscow. (in Russ.)
21. People's Commissariat of Defense of the USSR (1939), *Manual on physical training*, Voenizdat, Moscow. (in Russ.)
22. Ministry of the Armed Forces of the USSR (1948), *Manual on physical training of the Armed Forces of the USSR*, Voenizdat, Moscow. (in Russ.)
23. Ministry of Defense of the USSR (1956), *Manual on physical training of the Soviet Army and the Navy*, Voenizdat, Moscow. (in Russ.)
24. Ministry of Defense of the USSR (1966), *Manual on the physical training of the Armed Forces of the USSR*, Voenizdat, Moscow. (in Russ.)
25. Ministry of Defense of the USSR (1979), *Manual on physical training of the Soviet Army and Navy*, Voenizdat, Moscow. (in Russ.)
26. Ministry of Defense of the USSR (1987), *Manual on physical training in the Soviet Army and the Navy*, Voenizdat, Moscow. (in Russ.)
27. Ministry of Defense of Ukraine (1997), *Manual on Physical Training in the Armed Forces of Ukraine*, Kyiv. (in Ukr.)
28. Ministry of Defense of Ukraine (2009), *On Approval of the Guidelines for Physical Training in the Armed Forces of Ukraine*, Order No. 685 dated December 30, 2009. (in Ukr.)
29. The General Staff of the Armed Forces of Ukraine (2014), *The Provisional Manual on Physical Training in the Armed Forces of Ukraine*, the Order dated February 11, 2014 No. 35. (in Ukr.)

Received: 08.01.2018.

Published: 28.02.2018.

Відомості про авторів / Information about the Authors

Палевич Сергій Володимирович: викладач, кафедра фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту; Харків-

ський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба: вул. Сумська, 77/79, м. Харків, Україна, 61023.

Палевич Сергей Владимирович: преподаватель, кафедра физического воспитания, специальной физической подготовки и спорта; Харьковский национальный университет Воздушных Сил имени Ивана Кожедуба: ул. Сумская, 77/79, г. Харьков, Украина, 61023.

Sergii Palevych: teacher, faculty of physical education, special physical training and sports; Kharkiv National Air Force University named after Ivan Kozhedub: st. Sumy, 77/79, Kharkiv, Ukraine, 61023.

ORCID.ORG/0000-0002-8304-1857

E-mail: junpolpsv@gmail.com

Піддубний Олександр Григорович: кандидат наук з фізичного виховання і спорту, професор, доцент, кафедра фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту; Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба: вул. Сумська, 77/79, м. Харків, Україна, 61023.

Поддубный Александр Григорьевич: кандидат наук по физическому воспитанию и спорту, профессор, доцент, кафедра физического воспитания, специальной физической подготовки и спорта; Харьковский национальный университет Воздушных Сил имени Ивана Кожедуба: ул. Сумская, 77/79, г. Харьков, Украина, 61023.

Alexander Poddubny: PhD. (Physical Education and Sports), Professor, Associate Professor, Department of Physical Education, Special Physical Training and Sports; Kharkiv National University of Air Forces named after Ivan Kozhedub: street. Sumy, 77/79, Kharkiv, Ukraine, 61023.

ORCID.ORG/0000-0002-4009-5070

E-mail: Piddubnyi@m.hneu.edu.ua

Ткачук Олександр Анатолійович: старший викладач, кафедра фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки та спорту; Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба: вул. Сумська, 77/79, м. Харків, Україна, 61023.

Ткачук Александр Анатольевич: старший преподаватель, кафедра физического воспитания, специальной физической подготовки и спорта; Харьковский национальный университет Воздушных Сил имени Ивана Кожедуба: ул. Сумская, 77/79, г. Харьков, Украина, 61023.

Alexander Tkachuk: Senior Lecturer, Department of Physical Education, Special Physical Training and Sports; Kharkiv National University of Air Forces named after Ivan Kozhedub: street. Sumy, 77/79, Kharkiv, Ukraine, 61023.

ORCID.ORG/0000-0002-0790-4104

E-mail: alextkachuk@i.ua